

۱ ابن سینا شُروری همچون سیل و زلزله و پژمردگی گیاهان را در عالم طبیعت چگونه تحلیل می‌کند؟

۲ سهروردی اصطلاح «حکیم متأله» را برای چه کسانی به کار می‌برد؟

۳ جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.
سهروردی در کتاب «حکمه الاشراق»، از شیوهٔ ..... فراتر رفته و حکمت اشراقی را پایه‌گذاری می‌کند.

۴ از نظر ابن سینا علت نام‌گذاری عالم ماده، به «عالم طبیعت» چیست؟

۵ تعریف «طبیعت» از نظر ابن سینا چیست؟

۶ گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.
- سهروردی در فلسفه‌ی خود، از مفهوم (۱: نور / ۲: وجود) استفاده می‌کند.

۷ با توجه به نظر ابن سینا درباره‌ی طبیعت، به دو سؤال زیر پاسخ دهید.
الف) تعریف طبیعت:
ب) علت نامگذاری آن:

۸ واجب‌الوجود در فلسفه‌ی شیخ اشراق، ..... نام می‌گیرد.

۹ از نظر سهروردی، سیر و سلوک روحانی بدون تربیت عقلانی ..... است.

۱۰ فیلسوف اشراقی، آنچه را با استدلال به دست آورده است با ..... درمی‌یابد.

۱۱ سهروردی حکمت استدلالی شیخ‌الرئیس را با ..... به کمال رساند.

۱۲ از نظر ابن سینا، دانشمندی که از ظاهر پدیده‌ها عبور کرده به ..... و ..... در برابر حق می‌رسد.

۱۳ از نظر ابن سینا، خداوند عالم طبیعت را با ..... پدید آورده است.

۱۴ کتاب ..... نوشته‌ی ابن‌سینا، خلاصه‌ای از کتاب ..... اوست.

۱۵ ابن‌سینا رساله‌ی ..... را به زبان فارسی نگاشته است.

۱۶ آیا فلسفه‌ی اشراق سهروردی از فلسفه خارج وارد عرفان شده یا همچنان فلسفه باقی مانده است؟

۱۷ میان نام‌گذاری فلسفه‌ی سهروردی به «اشراق» و استفاده از مفهوم «نور» به جای «وجود» چه رابطه‌ای هست؟

۱۸ با توجه به تعریف حکمت اشراق، حکمت مَثَاء با اشراق و نیز سیر و سلوک معنوی عرفا با حکمت اشراق چه تفاوتی دارند؟

۱۹ ابن‌سینا در داستان عرفانی - فلسفی «حیّ بن یقظان» آورده است:
«نیکویی وی پرده‌ی نیکویی وی است و آشکار شدن وی سبب پنهان شدن وی است. چنان‌که آفتاب اگر چند اندکی پنهان شد، بسیار آشکارا شد و چون سخت پیدا شد، اندر پرده شد. پس، روشنی وی پرده‌ی روشنی وی است.»
مقصود ابن‌سینا چیست؟ آیا می‌توانید آن‌را توضیح دهید؟

۲۰ شهرت ابن‌سینا در طب و طبیعت‌شناسی کم‌تر از فلسفه نیست. پس، چرا نگاه او به طبیعت با نگاه کسی که فقط در زیست‌شناسی یا طبیعت‌شناسی تخصص دارد، متفاوت است؟ آیا این قبیل تفاوت‌ها را امروزه هم می‌توان مشاهده کرد؟

۲۱ چگونه ابن‌سینا طبیعت را یک مجموعه‌ی دارای اعتدال و رو به کمال می‌داند، در عین حال که از اموری مانند مرگ، سیل، زلزله و نظایر آن هم آگاهی دارد؟

۲۲ چرا ابن‌سینا عالم طبیعت را هدفمند می‌داند و برای آن هدف و مقصد قائل است؟

۲۳ از زندگی ابن‌سینا چه نکاتی را می‌توان برداشت کرد؟ (۲ مورد)

۲۴ مفاهیم زیر را از نظر شیخ اشراق تعریف کنید.
الف) مغرب وسطی: (ب) حکیم متأله:

۲۵ جای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کنید:
شیخ اشراق به جای مفهوم «وجود» از مفهوم «.....» در فرهنگ فلسفی خود استفاده کرده است.

۲۶ تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط:
- کتاب «قانون» ابن‌سینا، یک دایرة المعارف عظیم علمی و فلسفی است.

۲۷ با توجه به آیه شریفه «إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ»، توضیح دهید که به نظر ابن‌سینا، چگونه طبیعت‌شناسی می‌تواند دانشمند و محقق را به خشوع و خشیت در پیشگاه حق تعالی برساند؟

۲۸ از نظر سهروردی، عالمی که آمیخته به نور و ظلمت است چه نام دارد؟
الف) مغرب وسطی
ب) مغرب کامل

درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.
- از نظر شیخ اشراق هر واقعیتی «نور» است، اما نه نور مطلق، بلکه درجه‌ای است از نور.

جغرافیای عرفانی در فلسفه اشراق «سهروردی» چگونه است؟ توضیح دهید.

از نظر ابن‌سینا تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا چه تأثیری بر فرد دانشمند و محقق دارد؟

جای خالی را با کلمه مناسب کامل کنید
شیخ اشراق، خالص هستی را نور محض می‌داند و او را ..... می‌نامد.

تعیین کنید عبارت زیر صحیح است یا غلط؟
- از نظر قطب‌الدین رازی، اساس و بنیان حکمت اشراق، کشف و شهود است.

اصطلاحات زیر را از نظر سهروردی تعریف کنید:
الف) مشرق جهان
ب) حکیم متآله

تعریف «مدینه فاضله» از نظر فارابی چیست؟ مهم‌ترین تفاوت آن با «مدینه جاهله» را بنویسید.

با توجه به فلسفه سهروردی به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.
الف) نام عالم ماده یا جهان تاریکی در جغرافیای عرفانی او چیست؟
ب) تعبیری که برای خداوند به کار برده است، چه می‌باشد؟
ج) کسی که هم در صور برهانی و هم در عرفان سرآمد است، چه نام دارد؟

صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را تعیین کنید.
- از نظر ابن‌سینا، برخی امور در جهان طبیعت، مصداق شرّ و بدی هستند.

ابن‌سینا چگونه وجود شرّ و بدی را در عالم هستی تبیین می‌کند؟ به اختصار بنویسید.

از نظر سهروردی، کسی که هم در صور برهانی به کمال رسیده و هم به اشراق و عرفان دست یافته، چه نام دارد؟

جای خالی را با کلمه مناسب کامل کنید.
- «وجود» که محور فلسفه مشائی و «نور» که اساس فلسفه اشراقی بودند، در فلسفه ..... به هم رسیده و یکی شدند.

به نظر ابن‌سینا، چه چیزی باعث ایجاد خشوع و خشیت در نهاد دانشمند در برابر حق می‌شود؟

با توجه به فلسفه سهروردی مفاهیم زیر را تعریف کنید:
الف) نورالانوار
ب) مشرق جهان

با توجه به فلسفه سهروردی مفاهیم مقابل را تعریف کنید:
الف) حکیم متآله
ب) مشرق جهان

با توجه به جغرافیای عرفانی سهروردی، مفاهیم مقابل را تعریف کنید:
الف) مشرق جهان
ب) مغرب وسطی

از منابع حکمت اشراق، حکمت مشاء را شرح دهید.

ابن سینا چه چیز را منشأ کرامات و معجزات می‌داند؟ به اختیار توضیح دهید.

در فلسفه مشاء، عالمی که واسطه‌ی میان واجب الوجود بالذات و طبیعت است، چه نام دارد و وظایف موجودات آن عالم چیست؟

با توجه به فلسفه سهروردی، اصطلاحات زیر را تعریف کنید.
الف) انوار قاهر
ب) معلوم بالذات
ج) مشرق اصغر

درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.
الف) معلومات معتزله که از پیشروان جبهه نفی و تعطیل بودند در حدود نقل و روایت احادیث بود.
ب) همه اشیای واقعی در جهان، در ذهن ما به دو جزء «وجود» و «ماهیت» تحلیل می‌شوند.
ج) تخلف‌ناپذیری نظام هستی، نتیجه اصل علیت است.
د) در روش اشراقی، شیوه استدلالی محض با سیر و سلوک قلبی همراه می‌شود.
ه) طبق اصول فلسفه اشراق، شناخت عقلی و استدلالی نسبت به آفریدگار جهان به اوج می‌رسد.
و) از نظر علامه طباطبائی ریشه اعتقاد به علیت، در علم حضوری و معلوم بالذات است.

نظر ابن سینا در مورد «شر و بدی» در طبیعت چیست؟

معلوم بالذات را تعریف کنید.

انوار قاهر را تعریف کنید.

از منابع حکمت اشراق، دو مورد را نام ببرید.

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید:
الف) بحث درباره «وجود» به هر زبان که مطرح شود، به قلمرو دانش ..... تعلق دارد.
ب) مورخان فلسفه، اصالت ..... اروپائیان را تا حدّ زیادی متأثر از فلسفه اسلامی می‌دانند.
ج) قبول اصل «.....» مستقل از ادراک آدمی، مرز جدایی فلسفه از سفسطه است.
د) نویسنده کتاب «شفا» ..... است.

نظر ابن سینا در مورد آنچه در طبیعت، «شر و بدی» نامیده می‌شود، چیست؟

در جغرافیای عرفانی مکتب اشراق، مقصود از «مغرب کامل» و «مغرب وسطی» چیست؟

- ۱ از نظر ابن‌سینا، شُرور در عالم طبیعت در یک نظام کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند به همین جهت با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت نمی‌توان درباره آن داوری کلی کرد. (ص ۸۱)
- ۲ کسانی که هم در صور برهانی به کمال رسیده‌اند - هم به اشراق و عرفان دست یافته‌اند. (ص ۸۵)
- ۳ مشائیان (ص ۸۳)
- ۴ بدان جهت است که اجزای این عالم هر کدام طبع و ذات خاصی دارند که منشأ حرکات و تغییرات اجزاء و افراد عالم طبیعت می‌باشد. خود این عالم نیز به عنوان یک کل طبع و ذاتی دارد که منشأ و مبدأ حرکات و تحولات آن است. (ص ۸۰ و ۸۱)
- ۵ طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که رو به سوی مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است. (و از آن جدایی‌ناپذیر است.) (ص ۸۰)
- ۶ ۱: نور (ص ۸۴)
- ۷ الف) مرتبه‌ای از هستی که رو به سوی مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است.
ب) علت نامگذاری این عالم به «طبیعت» بدان جهت است که اجزای این عالم، هر کدام طبع و ذات خاصی دارند و خود این عالم نیز به عنوان «کل»، طبع و ذاتی دارد که منشأ و مبدأ حرکات و تحولات آن است. (ص ۸۰ و ۸۱)
- ۸ واجب‌الوجود در فلسفه‌ی شیخ اشراق، نورالانوار نام می‌گیرد.
- ۹ از نظر سهروردی، سیر و سلوک روحانی بدون تربیت عقلانی گمراه‌کننده است.
- ۱۰ فیلسوف اشراقی، آنچه را با استدلال به دست آورده است با شهود قلبی یا تجربه‌ی درونی درمی‌یابد.
- ۱۱ سهروردی حکمت استدلالی شیخ‌الرئیس را با کشف و شهود قلبی به کمال رساند.
- ۱۲ از نظر ابن‌سینا، دانشمندی که از ظاهر پدیده‌ها عبور کرده به خشوع و خشیت در برابر حق می‌رسد.
- ۱۳ از نظر ابن‌سینا، خداوند عالم طبیعت را با لطف و عنایت خویش پدید آورده است.
- ۱۴ کتاب نجات نوشته‌ی ابن‌سینا، خلاصه‌ای از کتاب شفا اوست.
- ۱۵ ابن‌سینا رساله‌ی دانشنامه‌ی علایی را به زبان فارسی نگاشته است.

۱۶

۱۷

۱۸

۲۴ الف) در میان مشرق محض و مغرب کامل قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته‌اند.
ب) آنان که هم در صور برهانی به کمال رسیده‌اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته‌اند. (ص ۸۵ و ۸۴)

۲۵ نور (ص ۸۴)

۲۶ غلط (ص ۸۰)

۲۷ از نظر ابن‌سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراءطبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آن‌ها می‌رساند. (ص ۸۱)

۲۸ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۲۹ صحیح (ص ۸۴)

۳۰ در جغرافیای عرفانی سهروردی مشرق جهان، نور محض یا محل فرشتگان مقرب است که به دلیل تجرد از ماده برای موجودات خالی قابل مشاهده نیست. مغرب کامل نیز جهان تاریکی یا عالم ماده است که بهره‌ای از نور ندارد. در میان مشرق محض و مغرب کامل مغرب وسطی قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته است. (ص ۸۴)

۳۱ از نظر ابن‌سینا تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آنها می‌رساند و آن‌ها را به خشوع و خشیت در برابر حق می‌رساند. (ص ۸۱)

۳۲ نورالانوار (ص ۸۴)

۳۳ صحیح (ص ۸۴)

۳۴ الف) مشرق جهان: نور محض یا محل فرشتگان مقرب است. (ص ۸۴)
ب) حکیم متأله: کسانی که هم در صور برهانی و هم در اشراق و عرفان به کمال رسیده‌اند. (ص ۸۵)

۳۵ مدینه فاضله مدینه‌ای است که مردم آن به اموری مشغول هستند و به فضایی آراسته‌اند که مجموعه مدینه را به سوی سعادت می‌برد. مهم‌ترین تفاوت آن با مدینه جاهله در هدف آن‌ها است. (ص ۷۶ و ۷۷)

۳۶ الف: مغرب کامل (ص ۸۴)

ب: نور الانوار (ص ۸۴)

ج: حکیم متآله (ص ۸۵)

۳۷ غلط (ص ۸۱)

۳۸ از نظر ابن‌سینا آنچه ظاهراً شرّ و بدی به نظر می‌رسد، مانند خزان یا مرگ و غیره، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهائی طبیعت کمک می‌کنند. (ص ۸۱)

۳۹ حکیم متآله (ص ۸۵)

۴۰ صدرائی (یا ملاصدرا یا حکمت متعالیه) (ص ۹۶)

۴۱ از نظر ابن‌سینا، تأمل در رابطه‌ی طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، دانشمند را از ظاهر پدیده‌ها عبور می‌دهد و به باطن آن‌ها می‌رساند و آن‌ها را به خشوع و خشیت در برابر حق وامی‌دارد. (ص ۸۱)

۴۲ الف) نورالانوار: مبدأ جهان و خالق هستی و نور محض

ب) مشرق جهان: نور محض یا محل فرشتگان مقرب است. (ص ۸۰)

۴۳ الف) حکیم متآله: کسی که هم در صور برهانی به کمال رسیده و هم به اشراق و عرفان دست یافته. (ص ۷۹)

ب) مشرق جهان: نور محض یا محل فرشتگان مقرب است. (ص ۸۰)

۴۴ الف) مشرق جهان: نور محض یا محل فرشتگان مقرب است.

ب) مغرب وسطی: در میان مشرق محض و مغرب کامل قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته‌اند. (ص ۸۰)

۴۵ سهروردی با حکمت مشاء و به ویژه افکار ابن‌سینا آشنایی داشت. او از کتب عرفانی و رمزی ابن‌سینا بهره برده بود. اجزایی

از حکمت مشرقی و قطعاتی از کتاب الانصاف ابن‌سینا را در دسترس داشت. (ص ۹۶)

۴۶ ابن‌سینا قوت نفس انسان را منشاء کرامات و معجزات می‌داند به نظر او نفس آدمی از طریق اطاعت از احکام شریعت و

انجام عبادات به مرتبه‌ای می‌رسد که طبق قوانین جهان می‌تواند در آن تصرف کند. (ص ۷۹)

۴۷ عقول این مجردات هم‌فیض هستی را از واجب الوجود به عالم طبیعت منتقل می‌کنند و هم واسطه تکامل موجودات

هستند. (ص ۵۳ و ۵۴)

۴۸ الف) سلسله‌ی طولی از فرشتگان که هم‌رتبه و هم‌درجه‌اند و نسبت به یکدیگر حالت علیت و وجودبخشی دارند. (ص

۱۰۲)

ب) معلومی که ذات و حقیقت آن در نزد ذهن عالم حضور دارد و به علم حضوری درک می‌شود یا بی‌واسطه است. (ص

۱۰۶)

ج) مرتبه ضعیفی از علم حضوری انسان نسبت به نفس خود. (ص ۱۰۹)

ب) صحیح (ص ۲۹)

د) صحیح (ص ۹۳)

و) صحیح (ص ۱۴۲)

۴۹ الف) غلط (ص ۱۳)

ج) غلط (ص ۱۴۷)

ه) غلط (ص ۱۳۳)

۵۰

آنچه به نظر ما شر و بدی یا نقص بعد از کمال است برای حفظ تعادل طبیعت لازم است. زمینه‌ساز خیر و کمال بالاتر است. (ص ۷۶)

۵۱

چیزی که واقعیت آن برای ما آشکار است / خود آن بی‌واسطه در نزد ما حاضر می‌باشد / به علم حضوری برای ما معلوم است. (ذکر دو مورد کافی است.) (ص ۱۰۶)

۵۲

تجلی نور الهی هستند / سراسر قلمرو هستی را پر کرده‌اند / مرتبه هریک بالاتر از دیگری است / زنجیره طولی از فرشتگان را تشکیل داده‌اند. (ذکر دو مورد کافی است.) (ص ۱۰۲)

۵۳

حکمت یونان / حکمت مشاء / حکمت ایران / تعالیم اسلامی (ذکر دو مورد کافی است.) (ص ۹۶ و ۷)

۵۴

الف) بحث درباره «وجود» به هر زبان که مطرح شود، به قلمرو دانش فلسفه تعلق دارد. (ص ۱۰)
 ب) مورخان فلسفه، اصالت عقل اروپائیان را تا حدّ زیادی متأثر از فلسفه اسلامی می‌دانند. (ص ۲۵)
 ج) قبول اصل «واقعیت / وجود» مستقل از ادراک آدمی، مرز جدایی فلسفه از سفسطه است. (ص ۲۸)
 د) نویسنده کتاب «شفا» ابن سینا است. (ص ۷۵)

۵۵

طبیعت هر شیء، آن را به سوی کمال سوق می‌دهد (۰ / ۲۵) آنچه به نظر ما شرّ و بدی یا نقص بعد از کمال است (۰ / ۲۵) مانند سیل، طوفان، زلزله، پژمردن گل و ... (۰ / ۲۵) برای حفظ تعادل طبیعت لازم است / زمینه‌ساز خیر و کمال بالاتر است. (ص ۷۶) (۰ / ۲۵)

۵۶

از نظر سهروردی، مغرب کامل جهان تاریکی یا عالم ماده است که بهره‌ای از نور ندارد. مغرب وسطی در میان مشرق محض و مغرب کامل قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته‌اند. (ص ۸۴)